

KOULUTUKSEN LÄPÄISY SUOMESSA

Läpäisyn tehostaminen ja väestön koulutustason parantaminen on keskeinen tavoite Suomessa. Pyrkimyksenä on nopeuttaa siirtymää opinnoista työelämään sekä vähentää opintojen keskeyttämistä. Tässä raportissa käsitellään siirtymiä ja läpäisyä perusopetuksessa ja erityisesti toisen asteen koulutuksessa.

Perusopetuksessa luokalle jääminen on vähäistä. Luokalle jääminen on edelleen vähentynyt koko 2010-luvun ajan. Yleisintä luokalle jääminen on ensimmäisellä ja toisella luokalla, kun taas 3–6 -luokilla se on hyvin harvinaista, mutta lisääntyy kahdeksannesta luokasta alkaen.

Suomessa koulutuksen läpäisyasteet vaihtelevat varsin paljon lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä. Läpäisyasteissa on myös suuria eroja ammatillisen koulutuksen koulutusalojen ja tutkintotyyppien välillä. Lukiokoulutuksessa nuorten opetus-suunnitelman mukaisessa koulutuksessa läpäisyaste oli noin 72 prosenttia kolme vuotta opintojen aloittamisen jälkeen ja noin 88 prosenttia viisi vuotta opintojen aloittamisen jälkeen. Ammatillisessa koulutuksessa korkein läpäisyaste oli oppilaitosmuotoisena koulutuksena suoritettavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa, jossa kolmen vuoden seurantajaksolla läpäisyaste oli noin 62 prosenttia ja viiden vuoden seurantajaksolla noin 76 prosenttia. Ammatillinen peruskoulutus on nuorten yleisin tapa suorittaa ammatillinen tutkinto.

Oppisopimuskoulutuksena suoritettavien tutkintojen läpäisyasteet ovat useimmin korkeampia kuin oppilaitos-

muotoisena koulutuksena suoritettavien näyttötutkintojen. Oppisopimuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon läpäisyaste oli kolmen vuoden tarkastelussa noin 41 prosenttia ja viiden vuoden seurantajaksolla noin 54 prosenttia.

Koulutuksen läpäisyaste kolme ja viisi vuotta koulutuksen aloittamisen jälkeen (aloitusvuosi 2007, prosenttiosuudet)

Tavoitekoulutus	Koulutuksen aloittamisesta kulunut aika	
	3 vuotta	5 vuotta
Lukiokoulutus		
Nuorten opetussuunnitelma	71,5	88,8
Aikuisten opetussuunnitelma	21,2	34,9
Oppilaitosmuotoinen koulutus		
Ammatillinen peruskoulutus	61,8	75,8
Näyttötutkinnot		
Ammatilliset perustutkinnot	47,9	53,4
Ammattitutkinnot	43,2	47,5
Erikoisammattitutkinnot	39,0	44,9
Oppisopimuskoulutus		
Ammatilliset perustutkinnot	41,1	54,3
Ammattitutkinnot	57,9	62,0
Erikoisammattitutkinnot	53,6	57,5

Lähde: Tilastokeskus – Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Keskimääräisten läpäisyasteiden takana on varsin suuriakin eroja maakuntien ja ammatillisen koulutuksen koulutusalojen välillä. Maakuntien väliset erot nuorten lukiokoulutuksen läpäisyasteissa olivat kolmen vuoden seurantajaksolla suurimmillaan 20 prosenttiyksikköä, mutta kaventuvat selvästi seurantajaksoa pidentämällä. Nuorten lukiokoulutuksen matalimmat läpäisyasteet kolmen vuoden seurantajaksolla olivat Lapissa, Kainuussa ja Uudellamaalla. Muiden maakuntien osalta läpäisyasteet olivat yli 70 prosenttia ja Pohjanmaalla läpäisyaste oli lähes 84 prosenttia.

Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa maakuntien matalin kolmen vuoden läpäisyaste oli Uudellamaalla ja Lapissa, korkein taas Pohjanmaalla. Läpäisyasteet vaihtelevat 53:n ja 73:n välillä. Viiden vuoden seurantajaksolla maakuntien väliset erot kaventuvat ja myös Lapissa läpäisyaste nousee lähes valtakunnalliseen keskiarvoon. Ainoastaan Uudellamaalla jäädyään selvästi keskiarvosta myös viiden vuoden tarkastelujaksolla.

Koulutusaloja verrattaessa parhaat läpäisyasteet oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa ovat sekä kolmen että viiden vuoden tarkastelussa sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan, humanistisen ja kasvatusalan sekä tekniikan ja liikenteen koulutusaloilla. Luonnontieteiden alan koulutusaloilla on taas heikoin läpäisyaste.

Äidinkieli vaikuttaa myös osaltaan läpäisyasteisiin. Tämä näkyy varsinkin nuorten lukiokoulutuksessa, jossa vieraskielisten opiskelijoiden ohjeajassa suoritettujen ylioppilastutkintojen osuus

oli 25 prosenttiyksikköä suomea äidinkielenään puhuvia matalampi. Suhteessa ruotsinkielisiin ero oli vieläkin suurempi. Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa äidinkieli ei vaikuta niin voimakkaasti läpäisyasteeseen kuin lukiokoulutuksessa. Vieraskielisten läpäisyaste on kuitenkin sekä kolmen että viiden vuoden tarkastelujaksolla heikompi kuin suomen- ja ruotsinkielisten läpäisyaste.

Kansainvälisessä vertailussa (OECD) perusopetuksessa luokalle jääneiden ja ilman peruskoulun päättötodistusta jääneiden osuus on Suomessa erittäin pie-

Nuorten lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen korkeimmat läpäisyasteet Pohjanmaalla, matalimmat Uudellamaalla ja Lapissa.

ni. Toisen asteen koulutuksen läpäisyasteet ovat kansainvälisessä vertailussa keskitasoa. Kuten muissa Pohjoismaissa ammatillisen koulutuksen keskimääräinen suorittamisikä on Suomessa keskimääräistä korkeampi kuin muualla maailmassa, lähes 29 vuotta. Kun verrataan yleissivistävän koulutuksen ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen läpäisyä, ero on Suomessa OECD:n keskitasoa. Muissa Pohjoismaissa, Ruotsia lukuun ottamatta, toisen asteen koulutusten läpäisyn erot ovat selvästi Suomea suuremmat siten, että ammatillisen koulutuksen läpäisyaste on huomattavasti alhaisempi kuin lukiokoulutuksen läpäisyaste.